

Innst. S. nr. 252

(2007–2008)

Innstilling til Stortinget fra Stortingets presidentskap

Dokument nr. 8:30 (2007–2008)

Innstilling fra Stortingets presidentskap om representantforslag fra Siv Jensen, Carl I. Hagen og Jan Arild Ellingsen om opprettelse av en sik- kerhetskomité i Stortinget

Til Stortinget

BAKGRUNN

I Dokument nr. 8:30 (2007–2008) er det fremmet forslag om at det opprettes en sikkerhetskomité i Stortinget, ved tilføyelse av en ny § 13 b i Stortingets forretningsorden. Videre er foreslått at Stortinget skal be Regjeringen opprette et eget kapittel i statsbudsjettet for Politiets sikkerhetstjeneste og foreta en full gjennomgang av sikkerhetstjenestens arbeid og organisering og fremlegge denne for Stortinget. Da forslaget ble referert i Stortinget 10. desember 2007, ble det vedtatt å sende forslaget til justiskomiteen, som forelegger utkast til innstilling for Presidentskapet, som deretter avgir innstilling.

Justiskomiteen har utarbeidet utkast til innstilling som er trykt som vedlegg til Presidentskapets innstilling.

PRESIDENTSKAPETS MERKNADER

Presidentskapet viser til justiskomiteens utkast til innstilling.

Presidentskapets medlemmer Thorbjørn Jagland, Berit Brørby, Inge Lønning og Olav Gunnar Ballo slutter seg til merknadene fra sine respektive fraksjoner i justiskomiteen og fremmer innstilling i samsvar med komiteens utkast til innstilling.

Presidentskapets medlem Ola T. Lånke slutter seg til flertallskonklusjonen i justiskomiteens innstilling om ikke å bifalle forslaget om opprettelse av en sikkerhetskomité i Stortinget, og viser for øvrig til flertallsmerknadene fra kontroll- og konstitusjonskomiteen i Innst. S. nr. 106 (2006–2007).

Presidentskapets medlem Carl I. Hagen slutter seg til merknadene fra Fremskrittspartiets medlemmer i justiskomiteen, og fremmer forslag i samsvar med dette.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Presidentskapets medlem Carl I. Hagen:

Ny § 13 b i Stortingets forretningsorden skal lyde:

I tillegg til de komiteer som er omtalt i § 10, oppnevnes også en sikkerhetskomité. Sikkerhetskomiteen har til oppgave å drøfte med regjeringen viktige spørsmål om landets indre sikkerhet og antiterrorarbeidet, beredskapsplaner, samt de operative sikkerhetstiltak overfor etater, direktorater, departementer, institusjoner og myndighetspersoner. Slik drøftelse bør finne sted før viktige beslutninger fattes. Sikkerhetskomiteen skal følge de tiltak som blir gjort på det interne sikkerhets- og antiterrorområdet i henhold til gitte fullmakter og bevilgninger og føre kontroll med regjeringens myndighetsutøvelse på dette området.

Sikkerhetskomiteen består av Stortingets president som leder og visepresident som nestleder, partiens gruppeledere med nestledere som varamenn, samt justis- og forsvarskomiteens ledertrio.

Lederen kaller sammen komiteen når vedkommende mener det er nødvendig, eller når statsminis-

ter, justisminister eller en tredjedel av komitémedlemmene anmoder om det.

Forhandlingene i sikkerhetskomiteen skal holdes hemmelige, hvis intet annet uttrykkelig bestemmes. Det samme gjelder for fellesmøter denne komité har med andre komiteer. Også innkallingen til komitémøter skal være hemmelig.

Sikkerhetskomiteen kan også la embetspersoner møte for å gi informasjon og svare på spørsmål, sammen med medlemmer av regjeringen.

PRESIDENTSKAPETS TILRÅDING

Presidentskapet har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:30 (2007–2008) – representantforslag fra Siv Jensen, Carl I. Hagen og Jan Arild Ellingsen om opprettelse av en sikkerhetskomité i Stortinget – bifalles ikke.

Oslo, i Stortingets presidentskap, den 28. mai 2008

Thorbjørn Jagland

Carl I. Hagen

Inge Lønning

Berit Brørby

Ola T. Lånke

Olav Gunnar Ballo

Vedlegg

Utkast til innstilling fra justiskomiteen om representantforslag fra Siv Jensen, Carl I. Hagen og Jan Arild Ellingsen om opprettelse av en sikkerhetskomité i Stortinget

Dokument nr. 8:30 (2007-2008)

Til Stortinget

Sammendrag

Forslagsstillerne viser til at samfunnssikkerhet og terrorbekjempelse i de senere år har blitt en stadig viktigere del av myndighetenes beredskaps- og forebyggingsarbeid. Stortinget har behandlet flere saker om dette.

Regjeringen og Justisdepartementet har ansvaret for Politiets sikkerhetstjenestes (PST) virksomhet og for å føre kontroll med at det eksisterer en forsvarlig og operativ sikkerhetsberedskap. Videre foreligger det også et ansvar for å påse at det gjennomføres et tilstrekkelig organisert sikkerhetsarbeid basert på en forsvarlig kvantitet og kvalitet i både planlegging, utstyrsanskaffelser og operativ kapasitet. Da mye av dette arbeidet, organisasjon, struktur og kapasitet, er underlagt en høy sikkerhetsgradering, er Stortingets vanlige kontroll og overoppsyn, samt godkjenning av planer, utstyrsanskaffelser og budsjetter av meget begrenset art. Dette medfører også at regjeringen ikke kan skaffe seg den vanlige trygghet som en forankring gjennom behandling og godkjenning av budsjetter og planer i Stortinget vil gi. Dette skyldes at de nødvendige detaljer enten ikke vil være kjent for eller gjenstand for behandling i Stortinget. Regjeringen mangler også et forum for muntlig og formell drøftelse av samfunnssikkerhetsmessige saker med Stortinget før viktige beslutninger blir tatt. Det eksisterer i dag en situasjon der Stortinget ikke i tilfredsstillende grad blir forelagt nødvendig informasjon som kan danne bakgrunn for Stortingets vurderinger, og der Stortinget kan gi nødvendige signaler om hvorvidt de operative tjenester har et budsjett og operative ressurser som står i forhold til de pålagte oppgaver. Behovet for å få en helhetlig vurdering av hvilken kompetanse som er nødvendig for å bekjempe og forebygge utfordringer i det nye indre trusselbildet, må fremheves som særskilt viktig.

Forslagsstillerne mener at det er et klart behov for en sikkerhetskomité i Stortinget som kan motta informasjon om beredskapsplaner, budsjettoversikter og detaljplaner for den operative tjeneste, og fastlegge de prinsipper og retningslinjer som skal legges til grunn for sikkerhetsvurderinger og tiltaksvurderinger overfor myndighetsorganer og relevante personer. En sikkerhetskomité vil også kunne være et konsultasjonsorgan av mer formell karakter for regjeringen, samtidig som komiteen kan utøve den normale

kontroll med at regjeringens arbeid på det indre sikkerhetsområdet er organisert på en forsvarlig måte. Videre er det nødvendig å opprette et eget budsjettkapittel som omhandler PST. Det er også viktig at det gjennomføres en total gjennomgang av sikkerhetstjenestens arbeid og organisasjon, slik at tjenesten har en virksomhetsforankring i Stortinget.

Det foreslås derfor en ny § 13 b i Stortingets forretningsorden som oppretter en sikkerhetskomité i Stortinget etter mønster av den utvidede utenrikskomité og EØS-utvalget. Komiteen skal ha ansvar for et dedikert budsjettkapittel som omhandler PST og denne tjenestes ressursgrunnlag. Komiteen skal gjennomgå og følge opp sikkerhetstjenesten og tjenestens virksomhet. Komiteen skal også bli forelagt seg en helhetlig gjennomgang og vurdering av sikkerhetstjenestens helhetlige kompetansebehov. En slik komité som skal behandle sikkerhetsgraderte opplysninger kan ikke være for stor, men bør bestå av medlemmer av Stortinget basert på deres komitékompetanse og rang i stortingssystemet. Det foreslås derfor at komiteen settes sammen av Stortingets president og visepresident, de parlamentariske ledere, leder og nestledere i justiskomiteen og leder og nestledere i forsvarskomiteen. Det foreslås også at komiteen kan motta informasjon fra embetspersoner som politidirektør, sjef for PST, direktør for Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, og andre komiteen finner relevant å motta informasjon fra, og muligheten for å stille spørsmål til, i tillegg til at medlemmer av regjeringen og dens embetsverk kan møte.

Forslagsstillerne fremmer følgende forslag:

"I

Ny § 13 b i Stortingets forretningsorden skal lyde:

I tillegg til de komiteer som er omtalt i § 10 oppnevnes også en sikkerhetskomité. Sikkerhetskomiteen har til oppgave å drøfte med regjeringen viktige spørsmål om landets indre sikkerhet og antiterrorarbeid, beredskapsplaner, samt de operative sikkerhetstiltak overfor etater, direktorater, departementer, institusjoner og myndighetspersoner. Slik drøftelse bør finne sted før viktige beslutninger fattes. Sikkerhetskomiteen skal følge de tiltak som blir gjort på det interne sikkerhets- og antiterrorområdet i henhold til gitte fullmakter og bevilgninger og føre kontroll med regjeringens myndighetsutøvelse på dette området.

Komiteen skal videre ha ansvar for et dedikert budsjettkapittel som omfatter Politiets sikkerhetstje-

neste (PST). Komiteen skal gjennomgå og følge opp sikkerhetstjenesten og tjenestens arbeid. Sikkerhetskomiteen består av Stortingets president som leder og visepresident som nestleder, partienes gruppeledere med nestledere som vararepresentanter, samt justis- og forsvarskomiteens ledertrio.

Lederen kaller sammen komiteen når vedkommende mener det er nødvendig, eller når statsminister, justisminister eller en tredjedel av komitémedlemmene anmoder om det.

Forhandlingene i sikkerhetskomiteen skal holdes hemmelige, hvis intet annet uttrykkelig bestemmes. Det samme gjelder for fellesmøter denne komité har med andre komiteer. Også innkallingen til komitémøter skal være hemmelig.

Sikkerhetskomiteen kan også la embetspersoner møte for å gi informasjon og svare på spørsmål, sammen med medlemmer av regjeringen.

II

Stortinget ber Regjeringen opprette et eget kapittel i statsbudsjettet for Politiets sikkerhetstjeneste (PST).

III

Stortinget ber Regjeringen foreta en full gjennomgang av sikkerhetstjenestens arbeid og organisering, og fremlegge denne for Stortinget på egnet måte."

Justiskomiteens behandling

Dokument nr. 8:30 (2007–2008) ble referert i Stortinget 10. desember 2007. I Stortingets vedtak heter det at saken er "vedtatt sendt justiskomiteen som forelegger utkast til innstilling for Presidentskapet som deretter avgir innstilling". En slik behandlingsmåte er i tråd med Stortingets forretningsorden § 15 tredje ledd siste punktum.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Anne Marit Bjørnflaten, Thomas Breen, Ingrid Heggø og Hilde Magnusson Lydvo, fra Fremskrittspartiet, Jan Arild Ellingsen, Solveig Horne og Thore A. Nistad, fra Høyre, Elisabeth Aspaker og André Oktay Dahl, og fra Sosialistisk Venstreparti, Akhtar Chaudhry, viser til representantforslaget, Dokument nr. 8:30 (2007–2008).

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Sosialistisk Venstreparti, viser til at Stortinget får informasjon om Politiets sikkerhetstjeneste (PST) både gjen-

nom proposisjoner og meldinger og gjennom den årlige, offentlige trusselvurderingen. I tillegg til vurdering av det generelle trusselbildet gis på denne måten informasjon om tjenestens organisering, oppgaver og prioriteringer til Stortinget. Det har imidlertid vært forståelse for at Politiets sikkerhetstjeneste har vært svært tilbakeholdne med å utgi informasjon om kilder, metoder, måloppnåelse og detaljer om ressursmessige, personellmessige, tekniske og kompetansemessige kapasiteter. Dette fordi en kompromittering av slike opplysninger vil kunne være helt ødeleggende for PSTs arbeid.

Flertallet viser til at et tidligere forslag om å opprette en sikkerhetskomité med et tilsvarende mandat som omtalt i Dokument nr. 8:30 (2007–2008) ble behandlet i Stortinget 11. januar 2007, jf. Innst. S. nr. 106 (2006–2007). Flertallet viser til flertallsmerknadene fra kontroll- og konstitusjonskomiteen og flertallsmerknadene fra Presidentskapets behandling av denne saken, og slutter seg til disse.

Flertallet vil særlig vise til følgende merknader fra kontroll- og konstitusjonskomiteen under denne behandlingen:

"Flertallet mener et slikt mandat vil innebære at Stortinget går langt inn på den utøvende makts ansvarsområde, og det kan reises spørsmål ved om dette ville være i overensstemmelse med Grunnloven § 3. Uavhengig av en slik vurdering mener flertallet at et stortingsorgan ikke er egnet til å ha den rollen i rene operative oppgaver på dette feltet, som mandatet i forslaget tilsier. Når det gjelder "viktige beslutninger" på dette området, som skal omfatte operative sikkerhetstiltak overfor etater, departementet, institusjoner og myndighetspersoner, kan det være helt avgjørende at beslutningene kan fattes raskt og fleksibelt. En forutsetning om at drøftelser bør finne sted før viktige beslutninger fattes, vil etter flertallets mening ikke bare være uhensiktsmessig, men rett og slett hemmende for den operative virksomheten, og i spesielle situasjoner, kunne forsinke livsviktige tiltak.

Flertallet vil også peke på at en sikkerhetskomité med det mandat og den sammensetning som forslaget legger opp til, vil vanskeliggjøre den etterfølgende kontroll som Stortinget utøver med disse tjenestene gjennom EOS-utvalget, idet ansvarsforholdene blir uklare."

Flertallet viser til at bevilgninger til Politiets sikkerhetstjeneste i dag gis under kap. 440 Politidirektoratet, på linje med særorganene som er underlagt Politidirektoratet. Politiets sikkerhetstjeneste er organisert med Den sentrale enhet i Oslo og lokale ledd ved alle politidistrikter (unntatt Oslo politidistrikt), og bevilgninger til lønn og en stor del av driftsmidler til ansatte lokalt går derfor over budsjettet til det enkelte politidistrikt.

Flertallet er tilfreds med at Stortinget ved de siste to budsjettbehandlingene har blitt gjort kjent med budsjettet og antall ansatte i Politiets sikkerhets-

tjeneste (Den Sentrale Enhet). Flertallet viser videre til at Politiets sikkerhetstjeneste i forbindelse med budsjettet for 2008 ga justiskomiteen en redegjørelse om tjenestens virksomhet 6. november 2007.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener det er behov for økt innsyn i PSTs trusselvurderinger og etatens budsjettsituasjon og at dette er en grunnleggende forutsetning for at Stortinget skal kunne vurdere om det er samsvar mellom oppgaver og ressurser. Disse medlemmer vil vise til at dette har vært tema for debatt i Stortinget tidligere i perioden. Disse medlemmer etterlyser en avklaring på dette punkt og vil komme tilbake til saken på egnet måte.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, er av den oppfatning at det er hensiktsmessig at budsjettet til Politiets sikkerhetstjeneste fortsatt ligger under kap. 440 og behandles på samme måte som særorganene under Politidirektoratet. Dette sikrer bl.a. bedre fleksibilitet til å ta hensyn til utviklingen helt fram til den endelige fordelingen i desember hvert år.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Sosialistisk Venstreparti, viser videre til at det i etterkant av St.meld. nr. 22 (2000–2001) Politireform – Et tryggere samfunn, ble foretatt en større omorganisering av Politiets sikkerhetstjeneste. Flertallet er av den oppfatning at dagens organisering må få virke enda en tid før en bør foreta en ny full gjennomgang av tjenestens arbeid og organisering. Organiseringen av Politiets sikkerhetstjeneste bør imidlertid uansett vurderes løpende.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at trusselbildet mot Norge og andre europeiske land er blitt vesentlig større i de senere år, noe terrorangrepene i Madrid i 2004 og i London i 2005 bar bud om. Disse medlemmer vil også vise til at terrorangrep er blitt avverget i en rekke land takket være god innsats fra de respektive lands etterretningstjenester.

Disse medlemmer mener at det er svært viktig at landets beredskap mot terror trappes opp i takt med den økende trusselen, og at det derfor også bør tenkes i nye baner, blant annet gjennom at Stortinget blir bedre informert og kan treffe raske og riktige beslutninger hvis nødvendig. Disse medlemmer mener at situasjonen tilsier at det er behov for en sikkerhetskomité på Stortinget, som gis anledning til, på

et selvstendig grunnlag, å vurdere trusselbildet ut fra løpende informasjon fra etterretnings- og sikkerhetstjenestene. Denne komiteen forutsettes ikke å være operativ således at dens virksomhet kan anses for å være i konflikt med forvaltningens utøvelse av sitt ansvar.

Disse medlemmer kan heller ikke se at virksomheten til en sikkerhetskomité på Stortinget kommer i konflikt med mandatet for EOS-utvalget, som primært har en kontrollfunksjon overfor den sivile delen av norsk etterretningsvirksomhet.

Disse medlemmer vil påpeke at en sikkerhetskomité vil kunne åpne en mulighet for at spørsmål om beredskap, rutiner, bemanning, ressurser, lovgivning og informasjonsutveksling kan reises fra de folkevalgte side. En slik mulighet eksisterer ikke i tilstrekkelig grad i dag, noe som innebærer at nasjonalforsamlingen ikke følger opp sine konstitusjonelle forpliktelser overfor befolkningen om å utøve kontroll.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Ny § 13 b skal lyde:

Ny § 13 b i Stortingets forretningsorden

I tillegg til de komiteer som er omtalt i § 10, oppnevnes også en sikkerhetskomité. Sikkerhetskomiteen har til oppgave å drøfte med regjeringen viktige spørsmål om landets indre sikkerhet og antiterrorarbeidet, beredskapsplaner, samt de operative sikkerhetstiltak overfor etater, direktorater, departementer, institusjoner og myndighetspersoner. Slik drøftelse bør finne sted før viktige beslutninger fattes. Sikkerhetskomiteen skal følge de tiltak som blir gjort på det interne sikkerhets- og antiterrorområdet i henhold til gitte fullmakter og bevilgninger og føre kontroll med regjeringens myndighetsutøvelse på dette området.

Sikkerhetskomiteen består av Stortingets president som leder og visepresident som nestleder, partiens gruppeledere med nestledere som varamenn, samt justis- og forsvarskomiteens ledertrio.

Lederen kaller sammen komiteen når vedkommende mener det er nødvendig, eller når statsminister, justisminister eller en tredjedel av komitémedlemmene anmoder om det.

Forhandlingene i sikkerhetskomiteen skal holdes hemmelige, hvis intet annet uttrykkelig bestemmes. Det samme gjelder for fellesmøter denne komité har med andre komiteer. Også innkallingen til komitémøter skal være hemmelig.

Sikkerhetskomiteen kan også la embetspersoner møte for å gi informasjon og svare på spørsmål, sammen med medlemmer av regjeringen."

Forslag fra mindretall**Forslag fra Fremskrittspartiet:***Forslag 1*

Ny § 13 b skal lyde:

Ny § 13 b i Stortingets forretningsorden

I tillegg til de komiteer som er omtalt i § 10, oppnevnes også en sikkerhetskomité. Sikkerhetskomiteen har til oppgave å drøfte med regjeringen viktige spørsmål om landets indre sikkerhet og antiterrorarbeidet, beredskapsplaner, samt de operative sikkerhetstiltak overfor etater, direktorater, departementer, institusjoner og myndighetspersoner. Slik drøftelse bør finne sted før viktige beslutninger fattes. Sikkerhetskomiteen skal følge de tiltak som blir gjort på det interne sikkerhets- og antiterrorområdet i henhold til gitte fullmakter og bevilgninger og føre kontroll med regjeringens myndighetsutøvelse på dette området.

Sikkerhetskomiteen består av Stortingets president som leder og visepresident som nestleder, partienes gruppeledere med nestledere som varamenn, samt justis- og forsvarskomiteens ledertrio.

Lederen kaller sammen komiteen når vedkommende mener det er nødvendig, eller når statsminister, justisminister eller en tredjedel av komitémedlemmene anmoder om det.

Forhandlingene i sikkerhetskomiteen skal holdes hemmelige, hvis intet annet uttrykkelig bestemmes. Det samme gjelder for fellesmøter denne komité har med andre komiteer. Også innkallingen til komitémøter skal være hemmelig.

Sikkerhetskomiteen kan også la embetspersoner møte for å gi informasjon og svare på spørsmål, sammen med medlemmer av regjeringen.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:30 (2007–2008) – representantforslag fra Siv Jensen, Carl I. Hagen og Jan Arild Ellingsen om opprettelse av en sikkerhetskomité i Stortinget – bifalles ikke.

Oslo, i justiskomiteen, den 22. april 2008

Anne Marit Bjørnflaten

leder og ordfører

